

Фесік Є.К.

здобувач вищої освіти 4 курсу ННІП ПФПНП Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ярошенко А.С.

кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права та процесу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

КОРУПЦІЙНІ ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА ТА ПРОТИДІЯ НИМ

Дивлячись на сучасну екологічну кризу, проблеми охорони навколишнього середовища останнім часом стало одним з найважливіших для вирішення людства. Не можуть не хвилювати забруднення та руйнування окремих об'єктів навколишнього середовища, зникнення промислово та екологічно цінних видів фауни та флори.

Згідно ст. 16 Конституції України, обов'язок держави забезпечувати екологічну безпеку та підтримувати екологічну рівновагу на території України, збереження генетичного фонду українського народу, визначає актуальність протидії категорії екологічних злочинів. [1]

Прикладом одного із виражень трансформаційних процесів у сьогочасному суспільстві та економіці є подальше поширення корупції в екологічній сфері, яке повною мірою визначає та загострює фактори, пов'язані з недоліками контролюючих та правоохоронних органів та самої правоохоронної діяльності. Корупційні фактори особливо яскраво виражені у зв'язку зі злочинами, пов'язаними з незаконним, а часто й корисливим вилученням природних ресурсів. До таких правопорушень належать браконьєрство (насамперед незаконне рибальство), незаконні рубки лісів та правопорушення, пов'язані з розкраданням та незаконним розробкою невідновлюваних природних ресурсів.

Корупцію в минулому пов'язували зі створенням можливостей для незаконного полювання, рибальства, незаконного використання особливо охоронюваних територій для реалізації цієї мети, а також різними «поблажками» у контролі за дотриманням екологічного законодавства. Проте в сучасних умовах екологічна корупція стала економічно «вигіднішою», значно посилюється її негативний вплив на відносини у сфері охорони екологічного середовища та природокористування.

Явища, спричинені ринковими відносинами та їх поширення у сфері природокористування та експлуатації природних ресурсів, а також комерціалізація практично всіх сторін суспільного життя призвели до масштабної корупційної торгівлі навколишнім середовищем. Сьогодні в Україні величезні обсяги лісових ресурсів, риби та морських тварин,

мінеральної сировини, землі, інших природних ресурсів та відходів втягуються в корупційний незаконний обіг. [2, с. 20]

Таким чином, організованій злочинній діяльності, пов'язаній із незаконним виловом риби в прибережних регіонах, значною мірою сприяє ефективна бездіяльність контролюючих та правоохоронних органів щодо виявлення та припинення актів незаконної торгівлі цінною рибою та рибопродуктами. Результати прокурорських перевірок засвідчили наявність нелегального, динамічно функціонуючого ринку риби цінних сортів, вилов якої заборонений, та рибної продукції з неї, отриманої шляхом промислового браконьєрства. Рейди на рибних ринках засвідчили фактичну непрацездатність з боку рибної інспекції. Хоча немає об'єктивних труднощів у документуванні оптових постачальників та браконьєрів, правоохоронні та контролюючі органи не встановлюють джерела походження риби та канали її постачання. [3, с. 35]

Слід зазначити, що використання репресивних та спеціальних кримінологічних заходів для протидії корупції не буде ефективним без загально-соціальної складової для попередження корупційних фактів у сфері екологічного права. Одним з вищевказаних заходів - формування в суспільстві стійкого неприйняття корупційних шляхів вирішення конфліктних ситуацій, що О. М. Костенко називає «діяльністю, спрямованою на зниження корумпованості громадян». Додаючи потенціал такої діяльності в антикорупційну систему, він передбачає розвиток в Україні діяльності щодо формування антикорупційної культури громадян. [7, с. 136]

Нинішнє загострення екологічної кризи в Україні значною мірою пов'язане з неефективною екологічною політикою, відсутністю ефективної системи екологічної освіти, небезпечними тенденціями екологічної злочинності, зокрема корупцією в природокористуванні та охороні навколишнього середовища, а також кризою і соціальною напругою. Екологічна некомпетентність осіб, які приймають рішення, а також низький рівень правової обізнаності щодо довкілля становлять цілком реальну загрозу національним екологічним інтересам України та національній безпеці в цілому.

Підсумовуючи вищезазначене, хочемо сказати, що екологізація всіх аспектів державної політики неможлива без утвердження нового бачення панівного світу в українському суспільстві, формування екологічної культури, належної зміни людських цінностей і свідомості, розуміння природи та безпеки екологічних проблем, участі в їх вирішенні. Тому формування відповідального ставлення громадян до довкілля має відбуватися через зміну негативних традицій природи та стереотипів споживчої поведінки шляхом підвищення екологічної культури людей через неперервну освіту (особливо дітей) сприяння пізнанню середовища та екологічної готовності. Це надасть можливості на всіх рівнях приймати та впроваджувати екологічно обґрунтовані управлінські рішення, з метою ефективного запобігання корупції у сфері екології. Тоді, формування антикорупційної культури громадян у поєднанні із заходами, цілеспрямованими на формування допустимого рівня

правосвідомості доквілля, повинні виробити основу для попереджувальної дії стосовно самої екологічної корупції.

Список використаних джерел:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. ... 1875- IV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/rada/show/1875-IV> Page 2 10. (дата звернення 20.11.2021)
2. Поліщук Г.С. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинам проти доквілля (за матеріалами Причорноморського регіону України): Автореф. дис. канд. юрид. наук. – КНУВС, Київ, 2006. – 20 с.
3. Кулаков В. Рибні ресурси держави потребують прокурорського захисту // Вісник прокуратури. – 2007. – № 3(69) березень. – С. 35–37.
4. Костенко О.М. Корупція кризового типу: поняття і шляхи протидії // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2008. – № 18. – С. 136–141.

Черниш Д.І.

здобувач вищої освіти 3 курсу ННІП ПФПНП Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Чорна А.Г.

капітан поліції, старший викладач кафедри кримінального права та кримінології Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ РОЗУМІННЯ СЛУЖБОВОЇ ОСОБИ ЯК СУБ'ЄКТУ КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Аналізуючи положення сучасного Кримінального кодексу України (далі - ККУ), а саме Особливої його частини, можна дійти висновку, що в різних корупційних кримінальних правопорушеннях суб'єкт має свої особливості. Характеристика службових осіб, які виступають суб'єктами корупційних кримінальних правопорушень дещо різниця: 1) у кримінальних правопорушеннях, передбачених ст. ст. 191, 210, 312, 308, 354, 320, 366, 357, 410 ККУ, суб'єктом виступає загалом службова особа; 2) у кримінальних правопорушеннях, передбачених ст. ст. 368, 364, 368-2, 369 ККУ, суб'єктом виступає службова особа державних і комунальних підприємств; 3) щодо кримінальних правопорушень, передбачених ст. 364-1, ст. 365-1, частин 3 і 4 ст. 368-3 ККУ, то тут суб'єктом є службова особа юридичної особи приватного права, яка не залежить від організаційно-правової її форми [1].

Слід зазначити, що загалом питання класифікації корупційних кримінальних правопорушень в залежності від суб'єктів, які їх вчиняють, дуже